

ثبت اطلاعات دام‌های اهلی
برای گوسفند و گاو
Livestock Recording
for Sheep and Beef

تألیف

برام اولجی و نیل رنی

معاونین و همکاران

دکتر حسین ایرانی: استاد دانشگاه تهران

دکتر حبیب‌الله دانیال‌نور: استاد دانشگاه تهران

مهندس محمد طالب‌زاده: کارشناس منابع طبیعی دانشگاه تهران

۱۳۹۸

انتشارات آسمان آبی

ISBN: 978-964-6042-43-8

9

789646

042438

سرشناسه: اولیبه، برام Ujjée, Bram

عنوان و نام پدیدآور: ثبت اطلاعات دام‌های اهلی برای گوسفند و گاو = Livestock Recording for Sheep and Beef
تألیف: برام اولجی، نیل رنی؛ مترجمین و همکاران حسین ارزانی... [و دیگران].

مشخصات نشر: تهران: آسمان آبی، ۱۳۹۸.

مشخصات ظاهری: ۱۷۴ ص.؛ مصور (بخشی رنگی)، جدول (بخشی رنگی)، نمودار (بخشی رنگی).

شابک: ۶۰۰۰۰ ریال ۹۷۸۹۶۴۶۰۴۲۴۳۸ - وضعیت فهرست نویسی: فیپا

یادداشت: عنوان اصلی: Livestock recording for sheep and beef، ۱۹۹۰.

یادداشت: مترجمین و همکاران حسین ارزانی، حبیب یزدان‌شناس، محمد طالب‌زاده.

یادداشت: واژه‌نامه. یادداشت: کتاب‌نامه. عنوان دیگر: ثبت اطلاعات دام‌های اهلی برای گاو و گوسفند.

موضوع: گوسفندها - پیشینه‌های عملکرد - موضوع: Sheep - Performance records

موضوع: گاو گوشتی - پیشینه‌های عملکرد - موضوع: Beef cattle - Performance records

موضوع: مزرعه‌داری و دهمداری - اسناد و مکاتبات - موضوع: Farm management - Records and correspondence

شناسه افزوده: رنی، نیل، ۱۹۴۵ - ۱۹۸۹ م. - شناسه افزوده: Rennie, Neil

شناسه افزوده: ارزانی، حسین، ۱۳۳۸ - مترجم - رده بندی کنگره: - SF۳۷۵

رده بندی دیویی: ۶۳۶/۳

شماره کتابشناسی ملی: ۵۹۸۵۴۵۵

تهران - خیابان سه‌رودی جنوبی - خیابان بهار شیراز - کد پستی: ۷۷۵۱۵۰۵۶ - فکس: ۷۷۵۱۵۰۵۵

www.abia.ir Email: info@abia.ir

عنوان کتاب: ثبت اطلاعات دام‌های اهلی برای گوسفند و گاو

تألیف: برام اولجی و نیل رنی

مترجمین و همکاران: دکتر حسین ارزانی: استاد دانشگاه تهران - دکتر حبیب یزدان‌شناس: استاد دانشگاه تهران

- مهندس محمد طالب‌زاده: کارشناس منابع طبیعی دانشگاه تهران

ناشر: انتشارات آسمان آبی

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۸ / تیراژ: ۲۲۰۰ جلد

چاپ و صحافی: برتر

قیمت: ۶۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۶۰۴۲-۴۳-۸

EAN: 9789646042438

کلیه حقوق محفوظ و مخصوص ناشر است

ISBN: 978-964-6042-43-8

فهرست

۱۱	 مقدمه
۱۳	 معرفی
۱۶	 ۱- فصل اول - بخش اول
۱۷	 ۱-۱- چرا اطلاعات دام‌ها را ثبت و ضبط می‌کنیم؟
۲۳	 ۲- فصل اول - بخش دوم
۲۴	 ۱-۲- سیستم‌های ثبت‌کننده اطلاعات
۲۴	 ۱-۱-۲- ثبت اطلاعات
۲۳	 ۲-۱-۲- راحت و آسان بودن استفاده از سیستم انتخابی
۲۵	 ۳-۱-۲- اعتبار سیستم
۲۵	 ۲-۲- شناسایی منحصر به فرد دام‌ها
۲۶	 ۱-۲-۲- تکمیل نمودن سیستم دد و قمی پد و ثبت اطلاعات دام‌ها
۲۵	 ۲-۲-۲- اعداد و حروف
۲۶	 ۳-۲-۲- کد گذاری رنگی
۲۶	 ۴-۲-۲- کاربرد پلاک‌های رنگی برای کد گذاری
۲۸	 ۳-۲- اشکال و تیپ‌های پلاک‌های ثبت و ضبط اطلاعات دام‌ها
۲۸	 ۱-۳-۲- پلاک‌های برنجی مخصوص گوش
۲۹	 ۲-۳-۲- پلاک‌های ورقه‌ای نیکی
۲۹	 ۳-۳-۲- پلاک‌های آلومینیومی
۲۸	 ۴-۳-۲- پلاک‌های پلاستیکی
۳۱	 ۴-۲- پلاک‌های مخصوص برای گردن
۲۴	 ۵-۲- خال زدن گوش (نشان گوش)
۲۴	 ۶-۲- روش‌های ثبت اطلاعات در محوطه دامپروری
۲۴	 ۱-۶-۲- خواندن اطلاعات پلاک
۲۶	 ۲-۶-۲- ثبت اطلاعات
۲۸	 ۷-۲- روش‌های الکترونیکی جمع‌آوری و ثبت اطلاعات در مزرعه (دامداری‌ها)
۴۰	 ۱-۷-۲- ثبت دستی اطلاعات
۴۰	 ۲-۷-۲- ثبت کامپیوتری اطلاعات
۴۱	 ۸-۲- اصول انتخاب ژنتیکی
۴۵	 ۳- فصل دوم - بخش سوم
۴۶	 ۱-۳- بره زایی

۴۸	۱-۱-۳ محل پرورازی
۴۹	۲-۱-۳ مدیریت استرس و تنش‌های ناگهانی
۵۱	۳-۱-۳ شناسایی، پلاک‌زنی، ثبت و ضبط اطلاعات دام‌ها
۵۳	۴-۱-۳ ثبت دقیق اطلاعات دام‌ها
۵۴	۵-۱-۳ روش نشانه‌گذاری
۵۸	۶-۳ شناسایی دائمی
۵۸	۱-۲-۳ تهیه و آماده‌سازی لوازم پلاک‌زنی
۵۹	۲-۳-۱ چک لیست و لوازم ضروری برای ثبت و ضبط اطلاعات دام‌ها
۵۹	۲-۲-۳ خار - مرزعه و سوطه ثبت اطلاعات
۶۵	۴-۲-۳ پلاک‌های استیک
۶۵	۵-۲-۳ انتخاب پلاک
۶۶	۶-۲-۳ پلاک‌زنی
۶۸	۷-۲-۳ ثبت ساده اطلاعات دام‌ها
۷۱	۴- فصل دوم - بخش چهارم
۷۲	۱-۴ وزن زنده
۷۲	۲-۴ انواع ترازوها
۷۳	۱-۲-۴ مکان‌یابی و نصب ترازو
۷۴	۲-۲-۴ استفاده از ترازوها
۷۶	۳-۲-۴ تعیین صحت اندازه‌گیری وزن دام
۷۷	۳-۴ سیستم‌های ثبت و ضبط اطلاعات
۷۸	۱-۳-۴ سیستم‌های دستی ثبت اطلاعات
۷۸	۲-۳-۴ سیستم‌های الکترونیکی ثبت و ضبط اطلاعات
۸۱	۴-۴ روش انتخاب زمان‌های وزن‌کشی
۸۱	۱-۴-۴ وزن از دام در زمان از شیرگیری
۸۲	۲-۴-۴ وزن برد در بایز (آخر فصل رویش)
۸۲	۳-۴-۴ وزن سالانه دام
۸۳	۴-۴-۴ وزن دودنانه (۱۸ و ۲۴ ماهگی دام)
۸۴	۵-۴ نکات مدیریتی
۸۴	۱-۵-۴ سرعت رشد و تولید (بدون جربی)
۸۶	۲-۵-۴ استفاده آمار و ارقام مربوط به رشد

صفحه	فهرست
۸۷	۵- فصل دوم- بخش پنجم:
۸۸	۵-۱- پشم
۸۸	۵-۲- وزن کشی پشم
۹۰	۵-۳- ثبت اطلاعات دام‌های گله (در زمان پشم‌چینی)
۹۲	۵-۳-۱- گله‌هایی که اطلاعات دام‌های آنها ثبت و ضبط نشده
۹۲	۵-۳-۲- سیستم استفاده از پلاک‌های طولی
۹۴	۵-۴- انتخاب اسباب رزن پشم
۹۹	۶- فصل دوم- بخش ششم
۱۰۰	۶-۱- انتخاب قوچ‌ها و یک‌گزین کردن آنها
۱۰۱	۶-۱-۱- انتخاب قوچ‌های مناسب اصلاح و زادآوری
۱۰۲	۶-۱-۲- روش انتخاب قوچ
۱۰۲	۶-۱-۲-۱- آماده‌سازی (به منظور انتخاب برتر قوچ)
۱۰۴	۶-۱-۲-۲- انتخاب قوچ‌ها
۱۰۵	۶-۱-۲-۳- استفاده از اطلاعات ثبت شده برای انتخاب
۱۰۸	۶-۲- انتخاب در میان میش‌هایی با سن‌های متفاوت
۱۱۰	۶-۳- اصلاح و تولید قوچ‌ها
۱۱۱	۶-۴- پلان‌ها و نمودارهای گروهی اصلاح و زادآوری دام‌ها
۱۱۵	۷- فصل دوم- بخش هفتم
۱۱۶	۷-۱- جفت‌گیری
۱۱۶	۷-۲- پیش از جفت‌گیری
۱۱۸	۷-۲-۱- بیان جفت‌گیری
۱۲۰	۷-۲-۲- فحلی در "دام‌های ۱۲ تا ۱۶ ماهه"
۱۲۱	۸- فصل سوم- بخش هشتم
۱۲۲	۸-۱- گوساله‌زایی
۱۲۴	۸-۱-۱- وزن کشی و پلاک‌زنی در زمان تولد
۱۲۵	۸-۱-۲- آماده‌سازی ابزار مورد نیاز برای پلاک‌زنی و ثبت اطلاعات
۱۲۵	۸-۲- چک لیست
۱۲۶	۸-۲-۱- در مزرعه (محوطه نگهداری دام‌ها)
۱۲۹	۸-۲-۲- روش وزن‌کشی
۱۳۰	۸-۳- دلایل ثبت اطلاعات وزن دام در زمان تولد

۱۳۵	۴-۸- پلاک‌زنی در زمان از شیرگیری گوساله‌ها
۱۳۵	۱-۴-۸- انتخاب پلاک
۱۳۲	۲-۴-۸- در محوطه پلاک‌زنی و ثبت اطلاعات (حیاط)
۱۳۳	۳-۴-۸- پلاک‌زنی
۱۳۵	۹- فصل سوم- بخش نهم
۱۳۶	۱-۹- زن زنده
۱۳۶	۲-۹- راع تراوها
۱۳۸	۱-۱-۹- مکان‌یابی و استقرار ترازو
۱۳۸	۲-۲-۹- استفاده از ترازو
۱۴۱	۳-۲-۹- اطمینان از صحت و دقت وزن‌کشی
۱۴۱	۳-۹- سیستم‌های ثبت داده
۱۴۱	۱-۳-۹- سیستم‌های دستی
۱۴۲	۲-۳-۹- چک لیست
۱۴۳	۳-۳-۹- سیستم‌های الکترونیکی
۱۴۳	۴-۹- روش‌های انتخاب دوره‌های مهم برای وزن‌کشی
۱۴۳	۱-۴-۹- وزن از شیرگیری
۱۴۵	۲-۴-۹- وزن سالانه و دوساله گوساله‌ها
۱۴۵	۵-۹- نکات مدیریتی
۱۴۷	۱۰- فصل سوم- بخش دهم
۱۴۸	۱-۱۰- انتخاب گاو نر و جایگزین کردن آنها
۱۵۰	۱-۱-۱۰- منبع اطلاعات
۱۵۱	۲-۱۰- انتخاب گاو نر
۱۵۱	۱-۲-۱۰- معیارهای فیزیکی و جسمانی
۱۵۲	۲-۲-۱۰- اندام‌های تولید مثلی
۱۵۴	۳-۱۰- اصلاح و زادآوری گاوهای نر موجود در گله
۱۵۶	۱-۳-۱۰- اصلاح و زادآوری گروهی
۱۵۷	۲-۳-۱۰- الگوهای معرف والد نر در مزرعه
۱۵۸	۳-۳-۱۰- استفاده از اطلاعات ثبت شده برای انتخاب والد‌های ماده
۱۶۳	۱۱- فصل سوم- بخش یازدهم
۱۶۴	۱-۱۱- جفت‌گیری

۱۵۵	۱-۱-۱- استفاده از یک والد نر
۱۵۷	۲-۱- ثبت و ضبط اطلاعات
۱۵۸	۳-۱- تلقیح مصنوعی
۱۵۹	ضمیمه
۱۶۰	ضمیمه ۱
۱۶۷	ضمیمه ۲
۱۶۹	واژه نامه
۱۷۰	منابع

مقدمه

ویژگی‌های متنوع و بیشمار درهم تنیده و مرتبط باهم برای استفاده افرادی که علاقه به سود و منفعتی حاصل از نظام دامداری و حیوانات اهلی دارند، وجود دارد و یک سیستم طبیعی و مناسبی لازم است تا توانایی شناخت بهترین و مناسبترین ویژگی و خصوصیات در حیوانات را داشته باشد و همچنین بتواند رابطه تولیدات و هزینه صرف شده را به خوبی بازگو و تفهیم نماید. بسیاری از ویژگی‌های مربوط به تولیدات دامی ژنتیک هستند و در واقع به انتخاب نژادهایی که صورت می‌گیرد، وابسته‌اند. به هر حال شرایط نادری هم وجود دارد که مسائل اقتصادی بر روی انتخاب و تصمیم‌گیری اثرگذار است. معمولاً فاکتوری که بر روی نوع انتخاب برای تولیدات بیشتر اثرگذار می‌باشد، تنوع محیطی است که تنوع طبیعی را در حیوانات بوجود آورده و بی ارزش بودن این ویژگی‌های ژنتیکی به جنس و نژادهای زیادی که به تنهایی اثرات انفرادی کمی بر خصوصیات مناسب دارند، برمی‌گردد. تحت شرایطی که انتخاب صورت می‌گیرد معمولاً سود و منافع زیادی از ارتباط ویژگی‌ها بدست خواهد آمد. بدست آوردن بعضی از این اطلاعات در مقیاس‌های اقتصادی ساده، بسیار ارزان هستند و برای انتخاب شدن و مورد بررسی قرار گرفتن بسیار مناسب است. تصمیمات انی و یکدفعه‌ای مناسب نیستند و اصولاً به‌گزینی ژنتیکی نیاز به روش‌هایی مانند اندازه‌گیری و ثبت اطلاعاتی در رابطه با عملکرد حیوانات دارد تا بتوان ژنتیک و نژاد برتر را شناسایی کرد.

اصلاح حیوانات بهترین شرط و راهکار در فرایند تصمیم‌گیری می‌باشد. به ندرت می‌توان از تنوع ژنتیکی حیوانات دقت و صحت حاصل نمود. بررسی و انجام تحقیقات روابط صحیح و دقیقی را شناسایی و مشخص می‌کند که بر اساس به‌کارگیری ویژگی‌های متفاوت برای اهداف گوناگون و در مراحل متعددی در پروسه انتخاب صورت گرفته است. همچنین آزمایشات و تجربیات موجود مانند یک ثروتی در جهت مشخص نمودن و اندازه‌گیری و ثبت اطلاعات و همچنین جلوگیری و کاهش خطاها و انحرافات در مراحل انتخاب بسیار کمک کننده‌اند. این کتاب مشتمل بر موضوعاتی برای دستیابی به روش‌های ساده به منظور تمرین برای انتخاب و اصلاح دام‌هاست تا باشد که براساس تجربه تعداد افراد زیادی تهیه شده و به طور مشترکانه و باهم در یک جلد آورده شده است.

من مطالعه این کتاب را به عنوان کتابچه‌ی راهنمای ارزشمند کاربردی به دانشجویان و معلمان و کسب‌وکاران - تمام افرادی که در مزرعه با دام‌های اهلی کار می‌کنند - توصیه می‌نمایم.

جی. ال. کلارک

وزارتخانه کشاورزی و شیلات

گروه ژنتیک

مرکز کشاورزی رواجورا

سوزلند